

Реферат на тему: "Обзор української літератури XX століття"

Тематично-літературні реферати

Реферат "Обзор української літератури XX століття"

ЗМІСТ.

Розділ I. Модернізм Розділ II. Традиція. Розділ III. Невдала революція 1917 Розділ IV. Травма соціалістичного реалізму

МОДЕРНІЗМ.

На початку дев'ятнадцятого століття українська література стала виразником національної ідентичності і це продовжувалося протягом сторіччя. Поява модернізму не була спробою уникнути традиції і реалізму, що був панівним на рубежі дев'ятнадцятого і двадцятого століть. Дві тенденції – стара традиція і новий модернізм існували поруч. Останній виник як природний захист проти царської колоніальної політики домінування і русифікації. За відсутності політичної заборони, письменники обирали роль захисників національної ідентичності, що концентрується мовою і культурою. Вони міцно дотримувалися знайомих форм і стилів і адресували їх широкому колу читачів. Модерністи, з іншого боку, пробували виглядати поза національними кордонами і стереотипами і творити мистецтво для мистецтва.

Пробудження національної свідомості, що спочатку спалахнула в романтичній поезії Тараса Шевченка, поширювалася незважаючи на царські заборони на українські публікації в 1883, 1876 і 1881. Ці заборони почалися вже 1720 з царя Петра I, забороняючи публікації церковних книг в старій Україні. Провідною ідеєю в літературі є панування народницького і реалістичного стилю. Життя пересічного селянства було домінантною темою. Під кінець дев'ятнадцятого століття виникають в українській літературі нові тенденції, що отримали назву модернізм. Таким чином, народність і модернізм існували в різних формах і дискусіях розв'язаних в кінці дев'ятнадцятого та в дев'ятнадцятому столітті.

В одній зі своїх статей, Іван Франко, видатний галицький письменник і критик розглядаючи літературу того часу, не зважаючи на цензури і державне пригноблення, Франко побачив багато прогресу в українській літературі протягом минулого дев'ятнадцятого століття. Це особливо виявилось в творчості деяких молодих письменників – наприклад, Кримський, Хоткевич, Стефаник, Коцюбинський і Кобилянська – які ближче спостерігали життя, дуже серйозно розуміли мистецтво і різні соціальні функції і мали сильну віру в майбутнє національного розвитку. Модерне віршування продовжило існуючий прогрес в напрямку чистоти мови і мелодійності віршів... Наша проза... Оволоділа поетичним віршованим рядом, мелодійністю, витонченістю і різноманітністю. Молоді письменники були ознайомлені з кращими європейськими зразками, були послідовниками "нових вчень" з психології і зображали

внутрішній, духовний конфлікт більше ніж зовнішні події.

Ця стаття була вперше опублікована в 1901 році, але три роки пізніше Франко написав статтю "Інтернаціоналізм і націоналізм" в модерній літературі в якій він охарактеризував в цілому позитивний вплив модернізму західноєвропейської літератури, що вміщував "здорове раціональне зерно".

Також в 1898 він опублікував велику статтю про естетику, в якій Франко захищає літературну критику, позбавлену політичного, соціального і релігійного тиску. Велика частина його статей була присвячена "поезії і музиці, і ліриці, і живопису".

Була, однак, значна перешкода падаючому надії модернізму. Відомий народницький критик Сергій Єфремов гостро напав на нього в великому ряді статей: "В пошуках нової краси" виданої у 1902 в "Киевской старине". Він надзвичайно слабкий в "Поезії в прозі" Г. Хоткевича і виявив більшість свого гніву на Ольгу Кобилянську. Він визнавав, що вона мала талант, але був нездатний знайти що-небудь вартісне у її повістях і модерністському романі про честолюбну феміністку "Царівна". Героїня, як він вважав була насильною, її дії неадекватно мотивуються, а ідея, запозичена від Ніцше, прагнення бути супермодерною, всупереч темній юрбі, неприпустима. Згідно Єфремову, "аристократизм" Кобилянської був заснований на сумнівній етиці. Вона ідеалізувала природу і її мова була недосконалою. Наприкінці Єфремов осудив Кобилянську за її презирство до простого народу. Інша письменниця - Наталя Кобринська зазнала гніву Єфремова з виходом своїх ранніх реалістичних оповідань і спроби писати подібно до символістів. Нарешті, Єфремов зачепив маловідоме модерністське видання "Живі струни", що видавав Станіслав Пшибишевський українською мовою. Це навело Єфремова на думку, що основна тенденція українського модернізму полягала в тому, щоб піднести інстинкт, хоча звинувачення були, звичайно, абсурдними. Його побоювання, що в проповідуванні "чистої краси" були дуже необґрунтовані. Ворожість Єфремова була виражена в його нездатності бачити модернізм як реакцію проти усталених норм. Звичайно, багато з творів модерністів були художньо недосконалі, але все таки вони не були оцінені, оскільки Єфремов охарактеризував їх як "наркотик" чи як втечу від справжнього обов'язку письменника перед народом.

На жаль сильної реакції стаття Єфремова не викликала. Багато листів до "Киевской старины" від Лесі Українки і Гната Хоткевича не були видані. Хоткевич також написав гнівний лист до "Вісника", а Леся Українка висловила свої погляди в приватних листах. В листі до матері в 1909 вона скаржилася, що стаття Єфремова була "кісткою, якою в усіх було кинуто".

Двома роками пізніше у 1904, Єфремов відновив свої аргументи у статті до "Киевской старины" - "На мертвой точке", в якій він критикував альманах Вороного дуже різко. Він також накинувся на Катрю Гриневичеву за статтю у "Віснику", в якій вона доводила, що "Ніхто не може критикувати те, чого він не розуміє". Єфремов висміяв дискусію Вороного з Франком і розглянув їхні особисті внески у альманах з великим сарказмом. Єфремов пробував бачити в модернізмі тільки тимчасову, перехідну стадію

до більш "зрілої" літератури, що відповідатиме інтересам народу. Вкінці він бачив таку "нову, свіжу силу", як не дивно у творах Винниченка і радив Вороному відмовитися від "хмар" і жити "в долині".

В цей самий час, у першому десятилітті нового століття, модерністські течії з'явилися в літературі Західної України, що перебувала тоді під впливом Австро-Угорщини. Вільно організована група молодих письменників "Молода Муза" з'явилася в 1906. серед її членів були Володимир Бірчак, Степан Чернецький, Михайло Яцків, Петро Норманський, Остап Луцький, Василь Пачавський, Осип Туринський та Єлдір Твердхліб. Також пов'язаний з ними був поет Богдан Лепкий. У 1907 Остап Луцький опублікував статтю у "Ділі", що сприймалася як маніфест "Молодої Музи". Він розпочав з опису "нової хвилі" у західноєвропейському письменництві і мистецтві, що була під впливом творів Ніцше, Ібсена і Метерлінка. Цю "втрату всіх надій", "переворот цінностей" і нові "містичні небокраї" можна було помітити і в українській літературі, зокрема у творах Ольги Кобилянської. Старші критики, такі як Єфремов, висміяли тих, хто писав по-іншому. Художній твір відповідно до "нової школи" не був ні опікуном, ні "пропагандою", його єдина функція – внутрішня "духовна" потреба митця, що не може бути зачинений у раціональні рамки. Замість "холодних аргументів", виливають вогонь своїх власних сердець, бо поезія повинна, насамперед, бути поезією. Про нову тенденцію в літературі "дала нам Кобилянська, Стефаник, Леся Українка, Лепкий, Щурат і багато інших", як результат, виникла і "Молода муза", чие завдання полягає в тому, щоб сприяти новій літературі через свої публікації.

Порівнюючи російський і польський маніфест модерністів стаття Луцького була м'якою і стриманою. Вона просто констатувала про існуючу літературну ситуацію. Однак, менше як за місяць, також у "Ділі" вона була гнівно розкритикована Іваном Франком. На початку свого гнівного виступу, що без сумніву також посилювався гнівом у пародіях Луцького на його твори, Франко закликав читачів уважно розглянути поезію модерніста Василя Пачавського, якого звинуватив за "нітшеанство". Вплив Ніцше був недовготривалим і "велика духовна криза" в Європі про яку Луцький писав, була неіснуючого Франко висміяв ідею, що література повинна показати нові почуття. Старші письменники заслуговують уваги, у той час як нові письменники не зуміли зачарувати читачів своєю "витонченістю" і "щирістю людських відносин". "Модернізм – писав Франко, — " не повинен стати частиною літературного процесу. Вкінці він виступив проти публікації "Молодої Музи". В цілому його відношення до "Молодої Музи" було безкомпромісним. "Потрібно покласти кінець", — писав він у листі до Грушевського, — "щодо деформації, дурості і претензії нашої "Молодої Музи".

Різкість критики Франка викликала небагато протесту. Його думка залишалася незаперечною і ніякої справжньої полеміки між народниками і модерністами в Україні не відбулося. Характерно, однак, що захисники традиції (Єфремов, Франко) виявили поверхневі оцінки модерної літератури.

Через деякий час, починаючи з лютого 1906 "Молода Муза" видавала журнал "Світ", редагований Вячеславом Будзиновським та журнал "Молодомузівець". Після

послаблення цензури в Росії, інший модерністський журнал "Українська хата", був заснований у 1909 у Києві. Редакторами стали Павло Богацький і Микита Шаповал, чий літературний псевдонім був Сріблянський. Його провідними критиками і теоретиками були Микола Євшан, ряд творів якого було видано окремо. Після нітше і Раскіна, Євшан заявив про нову естетичну культуру, мета якої – нова і гармонійна людина, що не буде конфліктувати з іншими і з собою, і яка б могла незалежною і щасливою.

В цілому український модернізм був помірним, чи, на жаль, нездатним висунути важливі нові теорії, експериментувати з новими стилями і структурами.

Фактично багато модерністів не могли цілком відійти від реалістичної традиції. При проповідуванні "Мистецтва для мистецтва", вони усе ще бажали обслуговувати національні проблеми. Їхня мета, можливо, найкраще була висловлена в листі до Панаса Мирного, написаного в 1903 Михайлом Коцюбинським і Миколою Чернявським.

Протягом сотні років існування наша сучасна література (з історичних причин) плекалася в значній мірі селом, життям села і етнографією. Селянин, обставили його життя, ось майже і все, що займало уяву і здібності українського письменника. Хоча є кілька винятків. Наш сучасний читач, виростав на кращих зразках сучасної європейської літератури, що є багатою не лише на теми, але й у манері побудови конфлікту, мав право очікувати від своєї рідної літератури більш широкого поля спостереження, правдивого опису всіх аспектів життя кожного, не просто (лише) соціального стану і бажав би зіткнутися в нашій белетристиці з опрацюванням філософських, соціальних, психологічних, історичних та інших тем.

Пошук нових форм продовжувався протягом декількох десятиріч і дав деякі результати.

Двадцять століття починалося збіркою "екзотичних" творів багатообіцяючого молодого східного вченого Атагангала Кримського (1871-1942), під назвою "Пальмова гілка" (1901). В своїй передмові, обговорюючи "свідську" любов, він визначав, що його твори розраховані "не для людей з слабкими нервами і відсутньою енергією". В творах він виявив свій індивідуалізм і зарозумілість, шукаючи завжди "оголоні естетичні почуття", стогони мільйонів охоплених голодом і несправедливістю не цікавили його. Ліричний герой "Пальнової гілки", подібно до Андрія Ляховського, героя його модерністичного роману під такою ж назвою. Написаний між 1894 і 1904 цей роман автобіографічний, незважаючи на заяву автора про протилежне, має усі риси "занепаду", самозакоханість, сексуальність, еротизм, містицизм, навіть софізм. У 1905 Леся Українка написала дуже довгий лист до Кримського з гострою і детальною критикою.

Інший модерніст, Василь Пачовський (1878-1942) зробив свій дебют у 1901 збіркою ліричних любовних поезій. "Розсипані перш", тепло привітав Франко. Двома роками пізніше Пачовський видав "Сон української ночі", націоналістичні поезії, що передували його більш пізній п'єсі "Сонце руїни" (1909), які бракувало реальності поетичних можливостей. Однак, тільки в своїй збірці "Ладі і Марені" він повертає своє

раніше натхнення. Критики вказують на близькість між раннім Пачовським і Тичинію. Критичний аналіз Франка – найкраща оцінка Пачовського.

Так Пачовський продемонстрував нам, що він є великим майстром нашої мови, щирим і талановитим поетом, який глибоко налаштував своє вухо до мелодії наших народних пісень і мови народу і хто має майстерну техніку вірша, якою володіють лише деякі, він одним дотиком може переносити ніжні акорди в наші душі, будячи бажаний настрій і витримуючи це до кінця. У слові, у властивостях і поетичних можливостях книга Пачовського пробудила в мені величезний радісний відгук. Його потоки поезії, природні, добровільні, якнайпростіші вияви його почуття. Навіть якщо це почуття усе ще не дуже глибоке і коло вражень не широке, навіть якщо його мелодії монотонні, тим більше вимагають потребу віддатися його таланту, що може виразити найпростіші й найбільш звичайні речі поетично, не стереотипно, може малювати новими (свіжими) не позиченими кольорами.

Деяка слава була завойована серед модерністів Петром Карманським (1878-1956), чия збірка "З теки самовбивці" опублікована була в 1899. його друга збірка "Ой, люлі смутку" (1906), мала характерну передмогу товариша Михайла Яцківа: "Ми були народилися випадково, нещасливо, зруйнувати дешеві погляди, порушувати солодку слабкість міщан." Ми охрещуємо наших дітей зі сльозами наших людей, зміцнюємо їх у вогні наших сердець і ведемо їх далі до Храму краси. Там існує деяка комедія: багато хто не сприймає нас усерйоз, але наша аудиторія велика. Це родовід товариша Петра. Його книга передбачена для тих, хто буде супроводжувати нас, для тих як писав Пшибишевський, хто рубає нові доріжки в пролісах."

Карманський видав інші збірки песимістичної лірики: "Пливем по морю тьми" (1909) і "Під відкритим небом" (1917). Він також переклав Данте. Після революції 1917 він провів якийсь час у Південній Америці, створивши книгу подорожей "Між рідними в Південній Америці" (1923). Він також залишив деякі яскраві спогади про "Молоду Музу" – "Українська Богема" (1936). Після 1941 він написав кілька про радянських трактатів.

Два молодших поета "Молодої Музи" заслуговують бути згаданими: Степан Карпецький (1881-1944) був також критиком драми і фейлетоністом під псевдонімом Тиберій Горобець. Він видав збірки поезій "В години смутку" (1908) деякі короткі новели і ескізи в "Дикім винограді" (1921). Іншим поетом і перекладачем був Сидір Твердо хліб (1886-1922), автор збірок віршів "В свічаді плеса" (1908). Він також написав короткі оповідання і переклав на польську "Антологію сучасних українських поетів" (1911). Він був убитий українськими націоналістами за свій пропольський виступ.

Богдан Легкий (1872-1941), який жив у Кракові, де він пізніше викладав українську літературу в університеті, був настановником для багатьох молодих поетів. Він був дуже плідний, створюючи багато збірок поезій, серед яких "Стрічки" (1902), "Листи падають" (1902), і "Над рікою" (1905), також короткі оповідання "З села" (1898); роман "Під тихий вечір" (1923); тетралогію "Мазепа" (1926-27); історичний роман "Крутіж" (1941). Сучасний погляд про досягнення Лепкого не дуже відрізнялися від більш

ранньої критики: "Не можна розглядати Богдана Лепкого як поета гострого соціального спостереження, як майстра концептуального філософського мислення; його характер (природа) рефлексивна. Його ліричному "Я" домінує персональний, внутрішній світ переважає над зовнішнім дійсністю. Центральною темою поета є прагнення, що визначає романтичну напругу його почуттів і міркувань.

Двоє відомих поетів Східної України були модерністи: Микола Вороний і Олександр Олесь. Вороний (1871-1942) отримав свою вищу освіту на Заході (Відень, Львів) і був спочатку пов'язаний з театром і журналістикою. У 1900, після повернення в Російську Україну, він приєднався до Револьюційної української партії РУП. Він видав анїлеанах "З над хмар і долин" і багато працював для театру. Його першими збірками поезій були "Ліричні поезії" (1912) і "У саяві мрії" (1913). У передмові до останньої Спиридон Черкасенко написав: "Характерні риси творчого потенціалу Вороного - активність, запал і пошук. Органічно він не може приймати старі форми і жалісні копії, і бачить створення нових форм, нових ритмів, образів, і символів як головну задачу поезії. Також не має нікого більш святого для нього як України..."

"Усе, що стається у нашому житті - банальність - це проза. Поезія задумана природнім, недоторканим людською рукою, "у місячному світлі і серед зірок, у тінях і таємницях ночі з її солов'ями на весні, що кличе, дзвонить, до життя квітів і метеликів." Імітація старого романтизму, що існував в українській і російській поезії, що занепадав увесь час, якийсь час. Олесь з його прямим сильним талантом відновив це і "вогонь, що спав у попелі" спалахнув, але тільки протягом короткого часу, був погашений на завжди. Навіть символізм Олеся не має нічого спільного з окутуванням предмета в складній і вигадливій масі асоціацій, настільки подібних з творами Меларме, Вячеслава Іванова, Інокентія Анненського, Блока і т.д.

Заборонений протягом десятиліть у радянські йцУкраїні окремі твори Олеся були перевидані там у 1964 з передмовою Максима Рильського.

Два молодих поети з виразними рисами модернізму заслуговують бути згаданими: Микола Фіменський (1873-1938) і Грицько Чупринка (1879-1921). Фіменський був автором "Лірики" (1906), схвалив "Календар" за "його частину і шляхетність тону, і його глибину" і він витікав з поєднання його української душі з елементами сучасного європейця, насамперед французької поезії. Чупринка, який починав і закінчив як традиціоналіст, показав деяку новину в "Огнецвіті" (1910), що був сприйнятий Шаповалом, як "веселий і безтурботний... праця письменника-символіста і прихильника чистого мистецтва". Фіменський був заарештований у 1938 і загинув в Гулазі. Чупринка був вбитий більшовиками в 1921. У 1988 він був реабілітований з наступним коментарем Миколи Жулинського.

Творчість Григорія Чупринки - це характерне відтворення серцебиття української інтелігенції першого десятиліття двадцятого століття. Це був складний період нашої інтелектуальної історії, пов'язаної з емоційно активним пробудженням національної свідомості і неминучих нових доріг культурного і літературного розвитку, динамічного пошуку нових образів, форм і засобів вираження. Визначну роль у цьому оновленні

відіграв символізм, що наприкінці дев'ятнадцятого і на початку двадцятого століть (розпрестер) своє крило по Україні.

Великим письменником раннього модернізму, драматургом, хто почав писати наприкінці дев'ятнадцятого століття була Леся українка (справжнє ім'я Лариса Косач) дочка відомої письменниці Олени Півки (1849-1930) і племінниця батька українського демократичного соціалізму Михайла Драгоманова (1841-1895), вона стала провідним митцем свого покоління. Її перша збірка віршів "На крилах пісень" (1893) була малою передмовою її пізнішої полум'яної революційної поезії. Її поетичний цикл "Невільницькі пісні" (1893) відомий, завдяки висловлюванню Франка, що "Леся Українка була самотнім чоловіком" на свою Україну. Вона переборювала туберкульоз, що наносив шкоди, що закінчив життя передчасно, писала натхненні, утверджуючи життя поезії. Деякі з них "contra spem spero", "Завжди терновий вінець", "Слово, чому ти не твердая криця?" стали зразками найпрекраснішої поезії з часів Шевченка. Її поетичний талант був так оцінений Борисом Якутським, редактором і видавцем її першої збірки віршів: "Два джерела творчого потенціалу лежать у душі Лесі. Один, який вона виношувала і утримала протягом довгої боротьби за життя - елемент справжньої революції, відхід від традиції, боротьба не за життя, а за смерть і безмежна відданість революційним ідеям у їх романтичній формі. Глибокий ліризм був викликаний Лесиними полум'яними темами, що закликають впертої боротьби з закликом як "убиває мене, я не буду поступатися". Цей уривок вірша Лесі Українки не втратить своєї актуальності протягом довгого часу."

Набагато більші досягнення Лесі Українки як драматурга. Вона написала кілька драматичних поем - "Одержима", "Каландра", "Оргія", "На руїнах", "Вавилонський полон", "На полі крові", "У пущі", також п'єси "Блакитна троянда" (1896), "Руфін і Прищілла" (1906), "Бояриня" (1910), "Лісова пісня" (1911), "Кам'яний господар" (1912). Багато вчених вказали, що її теми і предмети від світової історії і літератури. С. Біза прокоментував: "В п'єсах Лесі українки два аспекти здається змішані: індивідуальних і національних з одного боку і універсальних з іншого. У драмах не має нічого індивідуального, щоб не мало універсального значення; і більшість близьких національних проблем завжди знаходять близькі паралелі в історії інших націй."

Микола Зеров оцінює її дві останні п'єси відповідно:

"Тільки під кінець життя (Леся Українка) перебуває під владою реалістичної драми. "Кам'яний Господар" і "Лісова пісня" - драми в прямому розумінні слова. У них - глибина ідеї, яскравий діалог, різноманітність тем і мотивів, психологічне звучання характерів витісняється рухом, розмаїттям дій, візуальною красою сцен. П'єси Лесі Українки являються найвищим рівнем розвитку української драми. В усій нашій українській літературі немає нічого більш могутнішого і органічного-гідного ніж "Кам'яний Господар" і "Лісова пісня".

Одна з п'єс Лесі Українки "Бояриня", через її сильну антиросійську упередженість була заборонена в радянській Україні і була виключена з публікації до 1989. Леся Українка також залишала деяку літературу критики і чудові збірки приватних листів. У

листі до Кобилянської вона "не бажала складати свої руки і відмовитись від неоромантичного прапора."

З жіночих письменників-модерністів найбільш видатною була Ольга Кобилянська (1863-1942). Народилась і виросла на Буковині, вона була під сильним німецьким впливом. Деякі з її ранніх коротких повістей і оповідань ("Вальс меланхолійний", 1898) були переважно модерновими. Її перші повісті "Людина" (1894), "Царівна" (1896). Була феміністкою за духом. Микола Євман так охарактеризував її ранні твори: "У творах Кобилянської нова, ідеальна сфера відкрита для нас, даючи уявлення про нову землю, де людський дух очищує земний пил і знаходить притулок від бурхливих хвиль життя. Ми маємо позбавитись усіх надій і прагнень і тільки одна пристрасть буде у нас: розвиватися навіть вище в рамках вдосконалення, ліпити власну душу так, щоб це могло сяяти красою і горіти горячою любов'ю. Ми відвертаємося від щоденних турбот, що обтяжують нашу душу і починаємо досить слухати внутрішній голос, який там відбиває пульс вічності."

Це приношення в жертву ми не сприймаємо як приниження якості, навпаки, ми щасливі, з того часу, з поваги до ідеалів любові і краси, ми бачимо початок нового царства, коли нове життя почнеться для індивідуума з можливостями гармонійного розвитку всіх його духовних сил."

Одним з найбільш оригінальних прозових письменників модерністів був Василь Стефаник (1871-1936). Син селянина з Покутського регіону (повіту). Він написав свої короткі новели на місцевому діалекті. Але він справді великий митець в експресіоністичній манері. Його перша збірка коротких новел, деякі з яких справжні мініатюри, була "Синя книжечка" (1899), вміщувала "Кам'яний хрест" (1900), "Дорога"(1901), і "Земля"(1926).

Старший письменник, найбільший український імпресіоніст, був Михайло Коцюбинський (1864-1913). Він починав як реаліст в "Андрій Соловійко"(1884) і "Для загального добра"(!895). поступово, однак, він залишив реалістичну повість на користь коротких імпресіоналістичних психологічних новел типу "На камені" (1902), "Цвіт яблуні"(1902), і "Intermezzo"(1908). Він також автор двох повістей "Fata morgana"(1903-10) і "Тіні забутих предків" (1911). Перша укладена під час повстання селян в селі, друга про гуцулів у карпатських горах.

Письменником, який через його нововведення в роман і драми належить до табору модерністів був Володимир Винниченко (1880-1951). Його перше оповідання "Краса і сила"(1902) виявила його повноважним як спостерігача пролетарських і буржуазних ситуацій. Винниченко також автор декількох романів, найкращий з яких "Записки кирпатого Мефістофеля", 1917.

Іншим вагомим талантом був Гнат Хоткевич (1877-1938), який починався як модерніст з "Поезій в прозі" (1902). Його пам'ятають в основному через його реалістичний твір про середовище гуцулів, "Камінна душа"(1911).

ТРАДИЦІЯ

Величезною фігурою серед цих письменників – є Іван Франко, чия літературна

кар'єра розпочалася в кінці дев'ятнадцятого століття, але розвинулася добре в двадцятому. Талан Франка був багатогранний: він був відомим активістом у соціалістичних і радикальних колах, він був журналістом, вченим, літературним критиком, і автором у всіх трьох жанрах: поезії, прозі і драмі. Дружній з Драгомановим, він усе таки вірив у волю і незалежність України, цю віру він виклав у "Поза межами можливого" (1900), який радянські редактори виключили з його творів. Син сільського коваля, він сприймав себе "робітником ручки" і працював невтомно, поки в 1908 серйозна хвороба не перетворила його в напівінваліда. Його зібрані твори недавно були видані в п'ятдесяти томах, хоча у сильно зміненій цензурою формі.

В 1900 Франко був визнаним письменником. У 1900 він видав повість "Перехресні стежки", і в 1907 іншу - "Великий сум", обидві вони написані в реалістичному стилі, але з сильними ознаками трипера. У 1905 поява його "Богуславських оповідань" показала його постійне соціальне занепокоєння.

Французький натуралізм не мав ніякого впливу на Франка, коли не з'явилися його перші оповідання і повісті. Навіть, тоді, після ознайомлення з ним, цей вплив не був настільки сильний, щоб можна було вважати Франка послідовником натуралістів. Франко, особи помітно був залежний від натуралізму в своїх народницьких творах - описуючи соціальний стан. Але Франко сприймав соціальний стан як громадянин, який хоче брати участь і впливати на них. Справжні натуралісти соціальний процес як дослідники, які не хотіли змінювати речі, приймаючи власну участь.

У 1905 Франко видав свою видатну велику поему "Мойсей". Заснована на біблійній темі, вона порушувала у філософських аспектах проблему національного вождя.

Юрій Шевельов ставить поему в контекст творчої діяльності Франка:

1905 рік у житті Франка був роком рахунку між життям і смертю, роком подолання сумнівів і нерішучості, просування за кордонами можливого і просування у невизначеному напрямку, та наданню змісту людині і національному життю і створенню найвищих духовних цінностей. Оскільки приречений Коцюбинський написав у своїх останніх творах про славу життя, теж зробив Франко у своїй поемі "Мойсей", поезія "Сойчиному крилі", поезія "Під оборогом" (мемуари) і "Одвертому листі до української галицької молоді" (журналістика). Найвищим досягненням цієї поеми "Мойсей" ... переплетення цих трьох аспектів - "один" - індивідуальне, соціальне, і філософське - робить "Мойсея" однією з вершин української літератури. З формального боку - теж велич поеми вище поезії того часу.

М. Рудницький вказав, що частина більш ранньої поезії Франка тяжіла до символіки: "Зів'яле листя" (1896), довгий час залишалася збіркою розрахованою на читачів молодшого покоління. З точки зору композиції - це найбільш цілісний (компактний) цикл, і найбільш різноманітний по формі. Це ліричне зізнання з підтекстом зневіри і розпачу був більш переконливим ніж гімн "Вічний революціонер", що є прекрасним програмованим віршем, що підходить для військової музики.

Письменники-реалісти продовжували писати після 1900. у цьому році Борис Грінченко (1863-1910) видав повість з селянського життя "Серед темної ночі",

показуючи не так "класову боротьбу" серед селян, як збільшення злочинної свідомості.

Три письменники виділяються через свій внесок у український реалізм. Вони – Степан Васильченко (1878-1932), Лесь Мартович (1871-1916) і Марко Черемшина (справжнє ім'я Іван Семенюк 1874-1927). Високо поетична проза Васильченка часто розкриває світ дітей; Мартович – майстер відображення матеріального становища селян; і Черемшина, подібно до Стефаника є одним із кращих психологічного зображення селян. Черемшина – лірик у серці, у змісті, який він охопить особистість моменти життя і можна насолоджуватися ними, чи вони приємні чи не приємні і хоче тільки зберегти їх перш, ніж вони зникнуть. Дійшовши до нас "епічна" властивість (якість) – це результат узагальненого показу світу, у якому він живе, а швидше пристосування до того світу, що показаний без будь-якого пояснення.

Протеже Івана Франка, Осип Маковей (1867-1925) був прозовим письменником деякої величини (ваги). Автор ряду невеликих творів "Наші знакомі" (1901), повісті (роману) "Залісся" (1897), що зображує життя священнослужителя в бідному селі, історичний роман "Ярошенко" (1905), він заробляв на убоге життя як письменник і редактор "Буковини". Критик О. Засенко пояснив, що часто сатиричні твори Маковея мають велику цінність як картини тих часів.

Одна з центральних тем прози Маковея було життя галицької буржуазії. Світ дрібних, власницьких інтересів марновірства в щоденному житті, відношення до офіційних звань (посад), кар'єризм, зневага (нехтування) громадянським обов'язком, все це було відбито у багатьох повістях, оповіданнях і фейлетонах Маковея. Він знав буржуазний устрій дуже добре. Він бачив це не з відстані, а з середини, і проникав глибоко у світ фантазії концентрацій своїх героїв-торговців, посадових осіб, духівництва і інтелігенції.

Автор, який у юності "загравав" з "модернізмом" у збірці коротких новел "Страждання молоді людини" (1901) – але який пізніше звернувся до реалізму був Антін Крушельницький (1878-1941). У 1898-1918 він написав роман "Буденний хліб", дивне поєднання стилів. Він добре пам'ятає роман Рубають нас (1914), в якому величезні визиски набувають гігантських розмірів. У 1920-их Крушельницький емігрував до Радянської України, де був пізніше арештований. Він з тих пір був реабілітований і перевиданий. Інший молодий, але не менш значний автор був Архип Тесленко (1882-1911), який провів тривалий час у в'язниці через свою революційну діяльність. Він автор багатьох локанічних коротких творів про життя селянина і великої повісті "Страчене життя" (1910) у якій героїчно доводять до самогубства.

Чотири поети народницького табору заслуговують бути згаданими. Володимир Самійленко (1864-1925), талановитий перекладач "Дому" Данте, був краще відомий своїми гумористичними віршами. Його поезії були укладені у збірку "Україні" (1906). Миколу Чернявського (1868-1946), похвалив Євшан за його "теплий ліризм, альтруїстичні переконання... і ідеалізм". Серед його багатьох збірок, поезій були "Донецькі сонети" (1898) і "Зорі" (1903). Його твори були заборонені Совітами в 1930-их, після того, як він був заарештований. Він був помертньо реабілітований. Дві жінки

писали ліричні вірші: Христя Алчевськ (1882-1932), автор "Туга за сонцем" (1906) і Уляна Кравченко (справжнє ім'я Снайдер, 1860-1947), автор збірки "Пріма вера" (1885). Нажаль Кравченко була досить не продуктивною у своїх більш пізніших роках. Нарешті, Олександр Козловський (1876-98) був поетом багатообіцяючим. Його єдина збірка віршів "Мірти і кипариси" була видана після смерті і 1905, з хвальною передмовою Івана Франка.

Змагання (дискусія) між народниками і модерністами було в кінцевому рахунку вирішено з перемогою останнього. Андрій Ніковський написав у 1912, що "Україна має право на більш високу культуру і йде призначеним їй шляхом... Українська література пішла далі за українського читача." Усе-таки, хоча відстаючи, народництво продовжувало існувати і звертатися до широкого читача.

НЕВДАЧА РЕВОЛЮЦІЯ, 1917-32

Напередодні революції 1917, найбільші українські інтелектуалісти прагнули більшої волі і культурної автономії для своєї країни. Деякі пішли далі і виступали на захист політичної незалежності. Однак, українське населення в цілому вдавалося чи до апатії чи до анархії. Після того, як впав царизм в новому 1917, українці утворили комітет "Центральну Разу", що пізніше набула атрибутів і повноважень уряду. Революція в Україні боролася, насамперед, за національне звільнення, проте, фактично, громадянська війна переважала над націоналізмом, більшовиками, білогвардійцями, анархістськими силами, що боролися один з одним. Після багатьох змін уряду і проголошення незалежної Української народної республіки в січні 1918, країна була затоплена російською армією. Радянський український уряд прийшов до влади в 1919. націоналістичні сили не зуміли отримати широку підтримку, особливо після того, як Ясин обіцяв Радянській Україні мовну і культурну автономію.

Кривава громадянська війна, національне пробудження і соціальний переворот залишили незмивний слід на українській історії тієї епохи. Незважаючи на нездатність розвивати свою власну інфраструктуру, лідери Народної Республіки, серед яких були історик Грушевський і письменник Винниченко, показали визначне ядро плюралістичної політики партії. Хоч як важко це було у воєнний час, сучасна українська демократія має свої корені в революції. Невдача національної революції супроводжувалась декількома роками пізніше поразкою радянської соціалістичної революції, незважаючи на військову перемогу. Центральна партія покладе кінець ранньої тенденції - "вся влада Радам". Початок радянського тоталітаризму йде назад до політики Леніна, вищого однопартійного управління, включаючи установу ЦК і поширення класової ненависті. Вірний (щирий) у 1921 сильним економічним крахом, Ленін почав нову економічну політику (НЕП), що був "тимчасовим компромісом з капіталізмом, при дозволі деяких приватних підприємств та ініціативи." У галузі (царстві) культури НЕП збігся з лібералізацією та деякою терпимістю. Усе-таки навіть протягом ліберальної ери 1920-их Комуністична партія не зробила таємницею факт що необхідно мистецтвом і літературою проводити її ідеологію.

В Україні різні літературні угруповання від "Гарту" до "Пролеткульту"

обслуговували цю мету. Привілейовані пролетарські письменники не обов'язково мали виробниче походження, але були виразниками партійної ідеології. Після 1925 рішенням партії різним літературним угрупованням. Серед них самостійним "покутникам" дозволяли процвітати. В Україні ця політика збіглася з так званою "українізацією" спробою представити українську мову в державну адміністрацію. Це забезпечило додаткові стимули укр. п-рі. Українська мова була тепер твердо встановлена в освітній системі і в деяких вищих інститутах, наприклад Академії наук, створеної протягом війни, звільненим дозволяли виховувати і розвиватися. В цілому, атмосфера кінця 20-х була дуже сприятлива для розвитку літератури. Деякі більшовики, що були в той же час українськими патріотами, типу Сумський і Скрипник, були на становищі реальної влади і багато місцевих українських соціалістів (колишні боротьбісти чи уканісти) поставлені вагомими посадами в пресі, наприклад, Елан Блакитний. За десятиліття відносного невторчання партією в літературі стали деякі найяскравіші літературні дискусії і найпрекрасніші літературні досягнення.

З крахом націоналістичних сил у 1919 деякі письменники, серед яких Олесь, Вороний і Винниченко, залишили Україну і вирушили на Захід, але ті, що залишилися продовжили модерні стичну традицію нововведення і експериментування. Символізм, що мав багатьох прихильників у Росії, був найкраще представлений в Україні Павлом Тичиною (1891-1967). Його перша збірка віршів "Сонячні кларнети" (1918) є його кращою крім чудових ліричних пейзажів, вона містила кілька віршів про революцію, остання поема "Золотий гомін", являється ліричними роздумами про громадянську війну, і національну спонтанність. Так виник задум "Замість сонетів і октав" (1920), "П'яці" (1920) і "Вітер з України" (1924), усі ці створені збірки само споглядального і метафізичного вірша.

Український футуризм виник перед революцією і пов'язаний з одним поетом Михайлом Семенком (1892-1938), він написав багато збірок поезій, найбільш важливою серед них є "Дерзання" (1914) і "Кобзар" (1912).

Поява Семенка в 1914 символізували кінець однієї літературної епохи та початок іншої. Його футуризм був першим з багатьох течій пост — модернізму, що були свідомо створені для пожвавлення української літератури, у більш ширшому змісті, української культури.

Максим Рильський (1895-1964) був модерністом, який спочатку входив до "Української хати". Після революції він, поряд з Миколою Зеровим, Павлом Бургардом, брав участь у так званій групі неокласиків, що іноді пробувала наслідувати французьких "парпасівців". Перша збірка поезій Рильського "На більших островах" (1910) за нею йшли "Під осінніми зорями" (1918), "Синя далечінь" (1922), і "Тринадцята весна" (1925).

Ранні поезії Рильського можливо одні справжні неокласичні твори. Пізніше, у 1930-их, він пішов дорогою Тичини, змінивши свої погляди відповідно до партійного диктату.

Подібно до неокласиків іншу спілку письменників "Лапка" офіційно називали "попутники". Це неправильне визначення, даним Троїцьким, відносить усіх

письменників, які бажали уникнути політики в одну зручну категорію, приписуючи їм ліві ухили, які жоден з них фактично не мав. Найбільш відомим письменником "Лапки" був Валер'ян Підмогильний (1901-41), який став головним романістом 20-их. Він був автором багатьох повістей і романів "Остап Шептала" (1922), "Місто" (1928), "Невеличка драма" (1930). Підмогильний був також перекладачем французької літератури, що у свою чергу вплинула на нього.

Існувало також багато митців, які вітали революцію і радянський режим і пробували поширювати оптимізм щодо цього в своїх роботах. Їм часто давали назву "пролетарські письменники", хоча небагато з них мали робітниче походження. Що мало значення більше всього, це їхня відданість комуністичній меті. Серед передових у цій категорії були названі так звані "перші хоробрі".

ПРАВИЛА СОЦІАЛЬНОГО РЕАЛІЗМУ, 1934-53.

Потрібно було більше ніж два роки, з квітня 1934 до серпня 1934, готуватися до створення спілки письменників на першому з'їзді радянських письменників у Москві. Затримка була частково через деякий пасивний опір з боку неохочих письменників, але також і нової когорти політичної влади зі Сталіним, що стає після з'їзду партії у 1932 безперечним лідером. Перший п'ятирічний план був оголошений завершеним раніше терміну 1932 (по —шахрайському, як ми тепер знаємо) і стадія була встановлена для "будівництва соціалізму в одній країні". Опозиція в партійних колах і в селянських колах була знищена і інтелектуали, які були вислані в Гулаг, стали цілком достатнім попередженням їх колегам серед яких партія не допустить нікого питаючого.

В Україні перешкодою часто були безпосередньо письменники, які повинні були бути ліквідовані. Репресії, згадані в розділі 2 досягли набагато більших розмірів, оскільки в 1930-их прогресували.

У відносно той же самий час, особливо в 1932-33, штучний голод протягом примусової колективізації в Україні знищив майже 7 мільйонів селян. Декількома роками пізніше, Комуністична партія України була підкорена і увесь уряд кинутий у в'язницю країни. Травми їх були руйнівного типу, все-таки, слово було надруковано щодо цих трагедій. Руйнування всієї країни було здійснено чи тихо чи з відновленими закликами будувати комунізм. Тільки в 1988, протягом епохи гласності була доля п-ри 1930-их визнана. А. Погрібний писав про цю долю:

Сумна статистика одного московського п-ного ентузіаста Е. Болтова стало відомо від 1000 карток, які він з'ясував про письменників (не тільки членів спілки письменників), які були жертвами репресій, майже половина була та, ті були, хто писав в нашій республіці.

Творячи в 1988, Борис Олійник повідомив, що факт, якщо не чотири з п'яти, то буквально два з трьох українців в минулому застрелені чи відправлені Сталіним в табори, з яких тільки деякі повернулися.

Багато залишається, щоб бути виясненим про деталі репресій. Чому наприклад, вони включали деяких відомих комуністів і партія вручає наприклад Кумика і Микитенка? В наш час, можливо заява Артура Косперс про репресійних чищень може

пояснити це. Деякі критики на Заході – наприклад, Тевельов, запропонував, що чищення були спрямовані насамперед проти тих письменників, які використовували універсальні теми в своїх творах, і що була спроба звузити етичні (національні) параметри. Існує деяка правда в тому, але також істина, що сотні з тих ліквідували, хто не мав універсальних претензій.

Чи малися будь-які протести проти цієї лавини крові? Великою подією стало самогубство Миколи Хвильового у травні 1933, впливає декілька місяців пізніше Миколи Скрипника, старого більшовика і комісара під час утворень в Україні. У 1937 Панас Любченко голова Укр. рад. уряду також вчинив самогубство перед своїм очікуваним арештом. Існували інші письменників, які брали свої власні життя швидше ніж обличчя репресій. Інші форми протестів були неможливі під існуючим жахом (терором) влади. Деякі письменники – Хвильовий у своїх повістях "Зеро і Плужник" у своїх поезіях, Дніпровський у своїх листах виражали темні похмури передчуття відносно майбутнього. Але загальна тиша з однієї сторони і вітальні лозунги пропаганди щодо знищення ворогів народу з другої, склала майже до непристойності.

З'їзд письменників у Москві у 1934 схвалив статут нової спілки письменників з їхніми правами і обов'язками. Виконавчі органи спілки стали частиною номенклатури з усіма додатковими обов'язками і вигодами. Радянська інтелігенція стала служницею партії. Ідеологічно нова теорія чи метод "соціалістичного реалізму" були оголошені і закріплені для всіх письменників. Відповідно оцієї теорії, літературні твори мали "відбувати дійсність у її революційному розвитку" і "навчати читачів у дусі соціалізму". Максим Горький відомий своїми образливими зауваженнями відносно українців (у листі до українських письменників він згадав їхню мову як "діалект") був введений на престол як патрон, святий нової ради літератури.

Преоралістична, ліберальна атмосфера 1920-их постійно пронизала закликами будувати нову пролетарську революцію, присвячених ідеалом комунізму. Деякі письменники не враховували ці заклики і продовжили свою власну роботу, але багато хто слухав з увагою до проголошення нової епохи.

Першорядну важливість тут має місце Павло Тичина, чиї ранні твори, особливо "Замість сонетів і октав" (1920), похмурі короткі збірки його віршів "Черейгів" (1931), можна розглядати як перехід від раннього, ліричного Тичини до пізнішого уславлювала Сталіна. Т. Грабовський, обговорюючи жанр збірки констатував (сказав): "здається ясно, що це не репортаж, ні навіть у цьому випадку великий veristic драматичний портрет, оскільки це – бачення, дистимеція популярної України в русі (переході), представленому через усний аналог музичних композицій – не симфонія, подібно до Сквороди, а кантата. Це поліфонія з голосів і ритмів і капризів... захоплена з майстерністю різноманітністю і тонко моделюючим контролем. Це все – таки інший приклад (випадок, момент) неспокійний творчий потенціал, що подає нові форми.

До 1934, Тичина був готовий повернути лист з публікацією збірки "Партія веде". Головна поема цієї збірки з такою ж назвою була надрукована в "Українській правді" в 1933. за нею були "Чуття єдиної родини" (1938), "Сталь і ніжність" (1941) і багато

пропагандистських віршів, написаних протягом і під час війни. Центральна тиша поетичних творів Тичини протягом війни "пише критик" була тема соціал. батьківщини. Рідна земля у віршах Тичини змальована в момент смертної небезпеки як картина гордої і неприборканої матері. Під час бою під Сталінградом Тичина написав довгу і красиву елегію "Похорон друга", 1943. між 1920 і 1940 він працював над великою ношою "Сковорода", що згідно до емігрантського критика, має анти-сталінський підтекст. За свою покірність Тичина був нагороджений медалями і високими офіційними посадами, він якийсь час міністром освіти в радянській Україні. Істотний коментар стосовно Тичини під Сталіном з'явився в "Радянській Україні" в 1988: "Письменники і митці типу Тичина, Рильський, Бажан, Сосюра і інші випробовували мораль, мучилися і були змушені писати "Хай живе Сталін...", ми говоримо про соціалізм барака 1930-их. Бараки - для армії, а армія повинна брати присягу покірності". Письменники також були змушені давати і брати таку присягу, кожна книжка починалася з такої присяги... Треба сказати, що вірші Павла Тичини, написані, щоб підтримати офіційний курс були на диво слабкі і іноді навіть пародії. Спробуй підтримувати, що Тичина під Сталіном залишився вірний своїй поетичній формі здавалися підробленими.

Максим Рильський був інший видатний поет, хто після того, як 1930 зайняв місце прислужника партії. У цьому році він написав поему, спочатку видану (перший раз) у 1935, які він визнавав що протягом короткого часу, він арештований і утримувався якийсь час у будинку "Обов'язкової робочої сили" (BVPR). Це досвід мав потрібний ефект і в 1932 Рильський видав збірку "Знак терезів", що починалося з поеми "Декларація обов'язків поета і громадянина" збірка переносила свідкам (читачам) до вирішального сприятливого повороту у свідомості поета протягом років першого п'ятилітнього плану, його бажання стати будівельником і співцем безкласового соціалістичного суспільства. За збіркою ішли "Київ" (1935), "Літо" (1936), "Збір врожаю" (1940), всі пронизані веселим оптимістичним уявленням про життя, жагуча любов до сучасного життя, до людей і до лідера Комуністичної партії.

Протягом війни, крім радянських патріотичних віршів Рильський написав довгу поему "Жага" (1943), присвячену його рідній землі, що тягла (вимагала) офіційна критика. Критика не була задоволена збіркою "Мандрівка в молодість" (1944) також і поет був змушений переписати це. Він звернувся до абсолютної комуністичної пропаганди в "Мости" (1948) тільки після смерті Сталіна звернувся до раннього ліризму у своїй збірці "Голосіївська осінь" (1959).

Володимир Сосюра переборов своє питання (страх) і став стійким прихильником партії. Ми знаємо тепер, коли в 1929 він почав писати "для шухляди" роман "Третя рота" (назва його рідного села), що був спочатку виданий у 1988. Це (Він) виражав його розлад, пограбування і гнів від режиму. На зовні, ознак, Сосюра залишався "соціалістом-реалістом". У 1932 він видав збірку "Відповідь", що включала поему "Дніпросталь" (спочатку написану в 1926). У цьому виданні він накинувся, як він мав звичай робити в 1920-х проти українських буржуазних націоналістів, особливо Дмитра

Дашова і Євгена Малатока у Польській Україні. Протягом 1933 і 1934 поет не видав окремих книжок поезій і рідко друкувався в періодичній пресі. У 1940 він видав велику автобіографічну поему "Червоногвардійці".